

Kolumbijos lietuviai tiki, kad lietuviškumas bendruomenėje atgims

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

„Lietuviai turi labai stiprų identitetą, turi labai daug priežasčių būti patenkinti savo istorija, nors, aišku, yra ir kita istorijos pusė“[1], – viename interviu sakė žymiausias lietuvių kilmės kolumbietis, politikas, buvęs Bogotos miesto meras Antanas Mockus.

Nuo XX a. vidurio prasidėjusi lietuvių emigracija į Kolumbija, nors ir kur kas mažesnio masto, tačiau tęsiasi iki šių dienų. Žinoma, dabar emigracijos srautai yra kur kas mažesni negu pokario laikais. Tada žmonės bėgo iš Lietuvos į Kolumbiją, Venesuelą ir kitas šalis dėl politinių priežasčių. Naujausios emigracijos bangos metu Kolumbiją pasirinko vos vienas kitas žmogus, tačiau tikrai ne dėl ekonominių priežasčių, kaip yra įprasta.

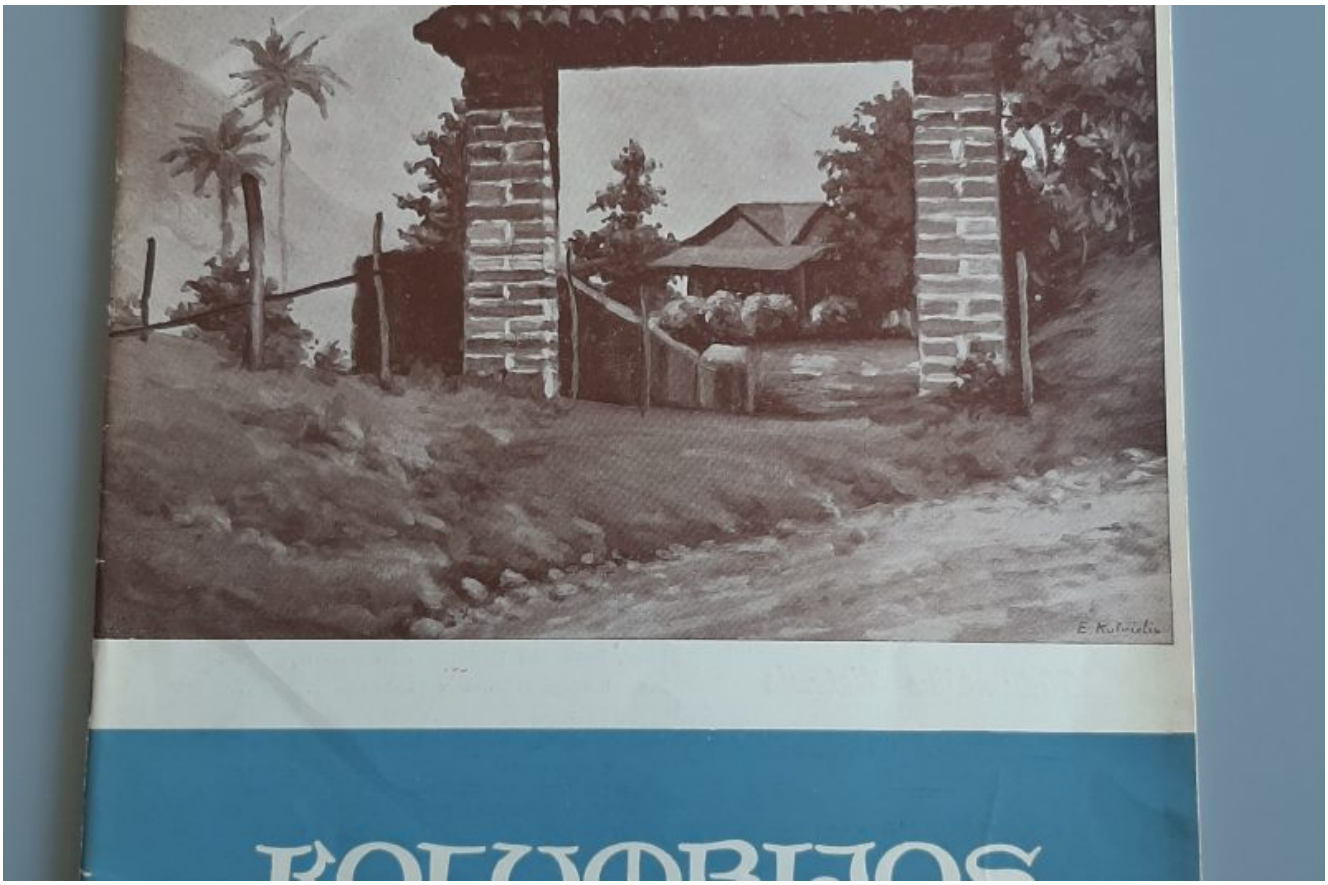
1946 m. diplomatas, žurnalistas Stasys Sirutis kartu su keliais lietuviais saleziečiais įkūrė „Lietuvių katalikų komitetą karo aukoms rinkti“. S. Sirutis susisiekė su lietuviais Vakarų Europos karo pabėgėlių stovyklose, pasirūpino vizomis bei leidimais, kad lietuviai būtų įleisti į Kolumbiją laisvai, be jokių amžiaus ar sveikatos cenzų. Diplomatas kartu su lietuvių katalikų komitetu stengėsi atvykusiuosius paremti, surasti jiems darbą, būstą ir taip prisidėjo prie pirmosios lietuvių kolonijos Kolumbijoje įsikūrimo. Kelionių reklamose apie Kolumbiją rašoma: „Jaukūs kolonijiniai miesteliai, nuostabūs paplūdimiai ir ypatinga Karibų dvasia bei draugiški žmonės, išskirtinė architektūra – visa tai stebina keliautojus, atvykusius į Kolumbiją.“ O ką lietuvis išvysdavo pasiekęs tolimosios Kolumbijos

krantus prieš daugiau nei 50 metų? Lietuvių spaudos darbuotojo, katalikų kunigo saleziečio Antano Sabaliausko priminimų knygoje „Nuo Imsrės iki Orinoko“ rašoma: „Nors Kolumbijos teritorijoje dar kaikur neištirtuose plotuose galima užtikti įvairaus laipsnio kultūros bei civilizacijos, net primityviškiausios laukinės, tačiau šiame mieste dominuoja gal ne tiek europietiška, kiek J. A. Valstybių įtaka. Tai pastebima dangoraižiškuose pastatuose, gyventojų aprangoje, prekėse ir bendrai visoje gyvenimo apraiškoje. <…> Tuo tarpu priemiesčiuose, darbininkų kvartaluose, yra kitas vaizdas. Šioji gyventojų klasė šaukiasi socialinės padėties pagerinimo, kur darbuojasi ir Kolumbijos lietuvių pirmininkas kun. Saldukas, kasdien popietėmis susirenka iki 2000 vargšų vaikų į vadinamąją oratoriją, kur saleziečiai ne vien juos moko, bet išalkusius maitina ir apiplyšusius aprengia.“[2]

1948 m. viena pagrindinių lietuvių susitelkimo vietų tapo Kolumbija. Pirmieji lietuviai atkeliavo į Bogotos miestą, tačiau ilgainiui pasklido ir po kitus miestus: Medeljiną, Barankilją, Kalį, Bukaramangą, Tuchą, Viljavicenciją. Tai daugiausia buvo ūkininkai, samdomi darbininkai. Manoma, kad po Antrojo pasaulinio karo į Kolumbiją atvyko apie 850 lietuvių[3]. Lietuviai, susidūrę su įsikūrimo Kolumbijoje problemomis, dažnai ieškodavo būdų, kaip galėtų patekti į JAV, Kanadą ar Australiją, tačiau tie, kurie nusprendė pasilikti Kolumbijoje, stengėsi kurti įvairius sambūrius, lietuvišką spaudą, švietimą bei kitaip vystyti aktyvią kultūrinę veiklą.

1949 m. Bogotoje įsikūrė Kolumbijos lietuvių bendruomenė. Jos gyvenimas gerokai skyrėsi nuo kitų žemynų ar netgi ir pačios Pietų Amerikos bendruomenių gyvenimo. Po Antrojo pasaulinio karo į Kolumbiją persikėlę lietuviai bandė kurti Kolumbijos lietuvių bendruomenę kaip aiškią organizacijos struktūrą bendruomeniškumui, lietuviškam identitetui skleistis. Lietuviai, apsigyvenę Kolumbijoje, pagal galimybes ir supratimą stengėsi dalyvauti bendruomenės gyvenime, energingai, nuoširdžiai dirbo lietuvybės labui, reprezentavo lietuvių tautą tolimajame Kolumbijos krašte. „Vis dėlto manytina, kad prie Kolumbijos lietuvių tautinio bendrumo pajautos veikiausiai daugiau nei pati Bendruomenė prisidėjo įvairiausi kultūriniai sambūriai, neretai buvę stipresni dariniai už bendruomenę. Nuo pat Lietuvių bendruomenės įsikūrimo pradžios Bogotoje šaltiniai mini veikusią tautinių šokių grupę (vadovaujamą Salomėjos Lencienės), chorą ir šeštadieninę lituanistinę mokyklą.“[4] 1951 m. Medeljine įsikūrė „Moterų šalpos draugija“, o Bogotoje atidaryti „Lietuvių namai“. 1950–1959 m. Medeljine PLB atstovybės Kolumbijoje leistas neperiodinis katalikiškos, patriotinės minties laikraštis „Kolumbijos lietuvis“, kurį redagavo Mykolas Tamošiūnas. 1953 m.

Medeljine „Spaudos platinimo biuras“ ne spaustuviniu būdu leido „Kolumbijos lietuvių žinias“. Bogotoje 1954–1955 m. ėjo kitas Kolumbijos lietuvių leidinys „Tėvynės aidas“, kurį leido ir redagavo Stasys Sirutis ir Juozas Bubelis. Leidinius galima rasti ir pasklaidyti Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje. Kolumbijos lietuvių spaudoje buvo skelbiamos naujienos apie organizacijų, sambūrių veiklą, įvairius renginius, šventes, taip pat nemažai dėmesio skirta ir lietuviškoms knygoms. 1954 m. Kolumbijos lietuvių žiniose Nr. 1 rašoma apie laimėjimus lietuviškos knygos bare: „Lietuvių enciklopedijos“ leidybą, naujai išleistas Pulgio Andriušio, Igno Šeiniaus knygas, Venesuelos lietuvių rašytojos Baltijos Žuvėdros (tikrasis vardas Elena Iešmantaitė-Dervojedaitienė) romaną „Gintaro krantuose“. Leidinyje netgi buvo atskira skiltis, skirta naujausioms knygoms[5]. Medeljine nemažai išleista JAV vaikų literatūros rašytojos Janinos Narūnės knygų, tarp jų – legenda „Gintarėlė“ (1956), pasaka „Snaigių karalaitė“ (1958).

Lietuvos Konsulas
Kolumbijoje
Dr. Stasys Siratis

Declamadora Señorita Dorita Cadavid.
davusi savo recitali lietuviu spaudos parodos uzdarymo proga.

SVEIKINAME BRANGIUS BROLIUS IR SESES SULAUKUSIUS VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS IR LINKIME NEPRISTIGTI TVIRTOS KANTRYBĖS TĖVYNĖS LAISVĖS ATGAVIMO DIDŽIAME LŪKESTY, O ŠIEMS TROŠKIMAMS IŠSIPILDŽIUS – SVEIKIEMS GRĮŽTI Į MŪSŲ NUMYLĖTĄ IR BRANGIĄ TĖVŲ ŽEMELĘ.

SVETIMI KALNAI

Ten liko lygumos ir kloniai,
Tenai senelių pelenai,
Čia svetimas dangus ir žmonės
Ir svetimi, šalti kalnai.

Ir, rodos, mirsim be tėvynės,
Kaip lapai vėjuje rudens,
Ir, kaip šešėlis sidabrinis,
Čia niekad nepasivaidens

Nei žalios lygumos, nei kloniai
Ir nei senelių pelenai:
Slėgs svetimas dangus ir žmonės
Ir svetimi, šalti kalnai.

B. BRAZDŽIONIS

APEIGOS

Tautos Šventėje

Kai istorija įžiebus melsvų ugnį,
Šlaksto žemę žuvusių krauju
Ir per amžių juodąją bedugnę
Mostelia su šelmeniu nauju,

Aš klaupiuos į pašventąjį molį
Su didžiu stebuklo laukimu
Ir kiekvieną krituolio šešėlį
Kaip kautynių vėliavą, imu.

O tautos Dvasia sparnus ištiesia
Lyg ošimą tolimą dainų
Ir, giedodama herojišką giesmę,
Kyla iš liepsnos ir pelenų.

K. BRADŪNAS

St. Siručio kalba į kenčiančius brolius Tėvynėje, 16-tos Vasario Nepriklausomybės Šventės proga

Brangūs Tautiečiai

Prašau Jus visus, kenčiančius pavergtojoje mūsų Tėvynėje Brolius lietuvius, priimti mano nuoširdžius linkėjimus šios mūsų tradicinės 16 Vasario Nepriklausomybės šventės proga.

Ši diena — kuri turi būti mūsų visų džiaugsmo bei pasididžiavimo diena sukelia mumyse neišsemiamą skausmą: mūsų Tėvynė Lietuva yra paversta sovietinės Rusijos kolonija, o jos gyventojai — vergais. Jie yra priversti gyventi be nepriklausomybės, be laisvės, be teisės, be žodžio ir minties laisvės. Jie yra priversti gyventi be nepriklausomybės, be laisvės, be teisės, be žodžio ir minties laisvės. Pasaulio politinis judėjimas prilygsta lyg ledynų slinkimui, kurių niekas negali sustabdyti nei grąžinti aukštyn į kalnus. Sovietinė Rusija yra perdaug užsilangažavusi tarptautinėje arenoje ir negali pakeisti savo ekspansijos kelio. Jei Rusija dar greit nesuiris iš vidaus, bus sunaikinta iš oro, tuomet ir bus atėjęs momentas atstatyti mūsų brangios Tėvynės nepriklausomybę. Tik vienas Dievas gali tikaliai pasakyti, kada ta laukiama laisvės valanda

tėje liek metų pasiaukokite ištverti iki galo ir mes, esu tikras, greitai pasimatysime mūsų Tėvynėje, išlaisvintoje iš komunistinio teroro bei priespaudos ir kartu kursime naują ateitį, kuri užtikrins amžiams laisvę ir nepriklausomumą mūsų jaunoms kartoms.

Ligi pasimatysime mūsų brangioje Tėvų Žemėje, kartu su Jumis kreipiuosi į Dievą, pasaulį, mūsų prabočius bei savo pačių širdis su maldos šūkiu: Tegyvuoja Nepriklau-

KOVA DĖL RAIDĖS

J. KAZITĖNAS

Aneī rašto aneī druko
Mums turėr nedsoda.
Vysk. A. Baranauskas

Prieš 90 metų spaudos lotyniškomis raidėmis uždraudimas ir įsakymas spausdinti lietuviškus raštus rusų raidėmis tebuvo tik viena iš daugelio rusų administracijos panaudotų lietuvių tautai naikinti priemonių. Kad lietuviai užmirštų, kas jie yra buvę, Lietuvos vardas buvo panaikintas, pakeičiant jį pavadinimu „Šiaurės vakarų kraštu". Valstybės įstaigose, teismuose ir visur kitur buvo įvesta rusų kalba. Iki 1863 m. veikusios visos parapijinės ir kitos mokyklos buvo uždarytos. Atidarytose valsčių liaudies ir kitose mokyklose buvo mokoma rusų mokytojų ir tik rusiškai. Rusų kalbai ir rusinimui buvo plačiai atidarytos durys. Valstybės lėšomis buvo verčiama, spausdinama ir platinama rusų raidėmis lietuviškos knygos, kurių surinkta net 55 pavadinimai. Jos buvo platinamos rusų mokytojų ir valdininkų dykai, už pinigus ir kartais net prievarta mūsų žmonėms brukamos. Viskas buvo daroma apgalvotai, tačiau visos tos pastangos nuėjo niekais dėl vieno „mažmožio", su kuriuo rusai visai nesiskaitė — tai lietuvių tautos nusistatymas.

Kad tu, gude, nesulauktum!
Nebus, kaip tu nori.
Bus, kaip Dievas duos,
Ne tavo priesaikai nedori.
Vysk. A. Baranauskas

Įpratę žiūrėti į lotyniškas raides, kaip į savas, neatskiriamai sutapusias su katalikybe ir tautybe, žmonės rusų raidėmis spausdintų lietuviškų knygų nepriėmė. Jų, o ypač rusų raidėmis maldaknygių, brukimas buvo suprastas, kaip biaurus ir klastingas rusų pasikėsinimas, nukreiptas prieš katalikybę. Greičiau už kitus susiorientavęs naujoje padėtyje, Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius, anų laikų centrinis asmuo, apie kurį telkėsi visas tuometinis religinis, kultūrinis ir visuomeninis darbas, susitaręs su Tilžės

Visa tai negalėjo praeiti rusų nepastebėta. Jie sutrigubino pasienio apsaugą iš rusų — paselencų ir miestelių gituoklių suorganizavo šnipų tinklą siekti spaudos platintojus ir skaitytojus. Prasidėjo kratos, suėmimai ir trėmimai į Sibirą bei kitas Rusijos

Kryžius — mūsų tėviškės sodybų puošmena.

vėje senus lietuviškus leidinius išparduoti gilumos vietas. Tuo būdu nukentėjo daug knygnešių ir kitų mūsų krašto žmonių. Į suimtųjų vietas stojo naujos jėgos. Idėjiniai

RŪSČIOJI DIENA

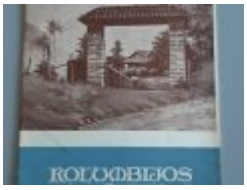
Jau trylika metų be pertraukos minime baisiuosius birželio įvykius. Trylika metų jau praėjo nuo to laiko, kada per Lietuvos žemelę į visą pasaulį nuskambėjo širdis plėšiantieji, už laidotuvių maršus liūdnesni akordai. Savo baisia nevilčiami jie lyg stabu pirtrenke mūsų širdis. Ar begali būti kas baisesnio už tą skausmą, kada pro gyvulinio vagono užkaltų durų plyšį motina bevilčiyje meta savo brangiausią kūdikį, manydama — gal jisyks stebuklas ir Gailestingoji Ranka pridengs jį tėviškės arimuose. O daugiausia — jis nebekentės tų baisiųjų kančių, kuriomis jie visi drauge nekaltai tapo pasmerkti.

Trylika metų praslinko nuo tos rūsčiosios dienos, o tie kraugeriškojo demono paliestieji akordai ne tik nenutilo, bet dar vis labiau skamba ir jau ne vien iš mūsų tėviškės padangės. Jie jau skamba veik iš visų pasaulio kraštų ir skamba net garsiau nei atominių bombų paslaptys. Tuos baisiuosius garsus jau pradeda išgirsti visi, kas girdėti dar gali.

Deja, vis dar neatsiranda galingesnės jėgos pajėgiančios sutramdyti tas piktas rankas, neatsakomingai žaidžiančias jau ne vien atskirų žmonių ir šeimų, bet pačių tautų gyvybės kraujuje. Ar tos jėgos iš viso jau nebūty? Netiesa! Ji yra. Ji jau bunda tauriųjų pasaulio tautų sąžinėje. O kartą atbudusi, savo galybe ji nustelbs materialistinį egoizmą. Nekaltųjų kraujas jau vis galingiau šaukiasi dangaus keršto. Ateis „rūdna diena", užvirs žūtbūtinė kova — demoniška kova dviejų galybių — gėrio su piktąja blogybe, kova tiesos su melu. Kilniųjų tautų vyrai kas kartą ryškiau atidengia apgaulingos klastos, kad ir geležinę, uždangą. Tik patys budėkime, tik nenuleiskime bevilčiai rankų! Jei tuo tarpu nieko daugiau negalime — tad šaukime iš visų pasaulio kraštų!

savo jėgomis, žadina ir palaiko kovos dvasią, atskleidžia praeities didybę ir garbę. Ky-

Ilgainiui lietuvių veikla Kolumbijoje prislūgo dėl tautiečių persikėlimo į kaimynines šalis ir prasidėjusių asimiliacijos procesų. Nauju Kolumbijos lietuvių bendruomenės veiklos etapu galėtume laikyti XX a. septintąjį dešimtmetį, kada išryškėjo tėvynainių noras susitikti, bendrauti ir bendradarbiauti. Siekiant atgaivinti lietuvių veiklą buvo įsteigtas „Kolumbijos lietuvių kultūros fondas“, kuriam vadovavo dvasininkai Steponas Matulis ir Vaclovas Dubinskas. Fondas rėmė ir lietuvių radijo valandėlę. Šiuo laikotarpiu buvo sujungtos Medeljino, Kalio,

Barankiljos lietuvių apygardos. 1972 m. sostinėje Bogotoje ėjo leidinys „Krivulė“, pradėjo veikti lietuvių kalbos kursai. 1975–1989 m. Bogotoje veikė Kolumbijos lietuvių jaunimo sąjunga. 1976 m. Medeljine surengta jaunimo stovykla ir Kolumbijos lietuvių dienos.[6] Kolumbijoje veikusi lietuvių jaunimo sąjunga buvo gana veikli ir stipri. Svarbiausios lietuvių jaunimo bendruomeninio tapatumo raiškos formos buvo stovyklavimas, dalyvavimas tautinių šokių, dainų ansambliuose. Visa tai buvo sutelkta ne įvairių organizacijų, o daugiausia pavienių asmenų, aktyvistų tėvų saleziečių.

XX a. devintojo dešimtmečio antroje pusėje lietuvių veikla vėl nutrūko, nes dėl mažesnio nei kitose šalyse lietuvių skaičiaus ir išsibarstymo po didelę Kolumbijos teritoriją tėvynainiai greitai asimiliavosi: mišriose šeimose vis dažniau skambėjo ispanų kalba, mirus daugumai pirmosios imigrantų kartos atstovų, vis rečiau buvo galima išgirsti lietuvišką žodį, o lietuvybės puoselėjimas, tradicijų ir papročių perdavimas jaunajai kartai tapo nemenku iššūkiu dažnam Kolumbijoje gyvenančiam lietuvių kilmės žmogui. Bendruomeninę veiklą dar bandyta gaivinti po 2000-ųjų metų. Šiuo laikotarpiu Kolumbijos lietuvių bendruomenės pirmininkais buvo Stasė Slotkus ir Aleksas Eugenijus Kulvietis. XXI a. pradžioje skaičiuojama, kad bendruomenė vienija apie 250 narių. Dabartinę padėtį vaizdžiai nusako profesoriaus, istoriko Egidijaus Aleksandravičiaus žodžiai: „Likimo ironija, kad šiandien organizuoto lietuvių veikimo pėdsakai Bogotoje ir Medelyne yra sunykę. Tačiau tai nereiškia, kad Antano Mockaus ar Didžiulių šeimos* atmintys negali būti šviesa, kuria lietuvių pasaulio pakraščiai būtų nušviesti labai ryškiomis spalvomis.“[7]

Apie iššūkius, lietuvišką tapatybę, tradicijas ir šeimą pasakoja Kolumbijos lietuvis – **Linas Vytautas Slotkus**, sukūręs ir administruojantis paskyrą „Facebook“, skirtą Kolumbijos lietuviams bendrauti ir ne tik.

Linas Vytautas Slotkus su seneliu Vaciu Slotkumi

Lietuviška veikla, kaip bebūtų gaila, yra sumažėjusi, o konsuliniais klausimais žmonės susitinka maždaug du kartus per metus, kas gali nuvykti į Bogotą. Dauguma 3–4 kartos čia gimusių lietuvių vargiai bemoka lietuviškai šnekėti, šeimos yra jau asimiliavusios, aišku, su viena kita išmintimi, kai žmogus labai pasistengia išeiti lietuvių kalbos kursą. Mūsų šeima yra išimtinis atvejis, bet vėlgi mūsų Slotkų giminė Kolumbijoje yra iš 7 dėdžių ir tetų, tačiau 2–3 vargiai kalba lietuviškai, o iš visų aš, sakykime, kalbu geriausiai, bet aš pusę gyvenimo praleidau Lietuvoje (nuo 1995 m. iki 2010 m.), todėl mano lietuvių kalba nuo eilinio lietuvio niekuo nesiskiria. Jaučiamės lietuviais, nors kai kurie ir nekalba lietuviškai. Lietuvių bendruomenėje Kolumbijoje išsaugotos, puoselėjamos šv. Velykų, Kalėdų tradicijos. Ankstesniais laikais, kai čia buvo pirma lietuvių karta, kuri gimė Kolumbijoje, bendruomenėje buvo plėtojama daug lietuviškų veiklų.

Daugumos šios kartos atstovų abu tėvai dar buvo lietuviai. Buvo ir vietinės spaudos, organizuotos vasaros stovyklos, buvo labai daug ko, bet pamažu tie dalykai dingo, kai kurios šeimos asimiliavosi: jei lietuvis, kuris mažai kalba arba visai nekalba lietuviškai, sutinka kolumbietę, tai reiškia, kad šeimoje pirma kalba bus ispanų. Tas tradicijų, kalbos išsaugojimas yra sudėtingas procesas, nes lietuvybė ne visiems yra vienodai svarbi. Mano dukra lietuviškai kalba puikiai – kol kas, nes susiduriame su iššūkiais net ir grynų lietuvių šeimoje. Vaikas mokykloje mokosi ispanų kalba, taigi pradeda ir namuose daugiau vartoti ispanų kalbą, tad reikia paskatinti ir netgi „paspausti“ vartoti lietuvių kalbą, o dar sunkiau yra mišriose šeimose. Įdomu, kad Kolumbijos lietuvių bendruomenėje atsiranda naujos kartos lietuvių, kurie į bendruomenės gyvenimą įneša šviežio kraujo, tikimybę, kad lietuviškumas mūsų bendruomenėje atgims, bet, kaip sakiau, nuo šios veiklos esu kiek atitrūkęs, porą metų nelabai galėjau nuvykti į susitikimus. Aš esu įkūręs grupę „Facebook“, skirtą bendrauti būtent antros, trečios kartos lietuviams *Segunda y tercera generacion LITUANA en COLOMBIA*. Mes toje grupėje bendraujame, skelbiame aktualią informaciją: kas nori nuvažiuoti į Lietuvą ar kokie lietuvių kalbos kursai vyksta ir pan.

Kolumbijos lietuvių susitikimas 2018 m.

Šiuo metu PLB iniciatyva ir su jos pagalba vėl bandoma gaivinti lietuvių veiklą Kolumbijoje. Mėginsime kai ką daryti netgi žemyno mastu, pavyzdžiui, rengti lietuvių kalbos, taip pat kultūros, šokių, istorijos pamokas internetu. Esame dėkingi už pagalbą, nes kartais sunku netgi gauti mokomosios medžiagos, vadovėlių, o dėl ilgainiui nutrūkusios veiklos ir patirties dažnai stinga. Bet susidomėjimas lietuviška veikla ir noras dirbti tebėra. Lietuvybė daugeliui tebėra brangi, yra netgi išskirtinių pavienių pavyzdžių, kai jaunimas savo lėšomis nuvyksta į Lietuvą mokytis kalbos ir pan. Tai daugiausia vaikai, kurių tėvai jau nebegalėjo išmokyti kalbos, nes patys nelabai ją mokėjo, tačiau sugebėjo įskiepyti tokią meilę Lietuvai, kad jaunimas, atsiradus galimybei, pats savo jėgomis stengėsi ieškoti ryšio su savo šaknimis, su savo kalba. Dabartinės krizės sąlygomis daugelis netgi vyresnių bendruomenės žmonių atrado internetą, kaip veiklos ir ryšio priemonę. Mano siekis visame šiame procese yra padėti įskiepyti savo vaikams lietuviškumą, kalbą, istoriją, tradicijas, meilę Lietuvai, suteikti jiems galimybę visą tai patirti, išmokti ir atrasti, o atgaivinta lietuvių bendruomeninė veikla yra būdas turėti tam tinkamą terpę ir aplinką. Juk tuoj užaugs ir ketvirtoji Kolumbijoje gimusių lietuvių palikuonių karta.

---

[1] Sigita Inčiūrienė, Antano Mockaus patriotizmo ir demokratijos pamokos. *Literatūra ir menas*, 2006 rugsėjo 29 d. (Nr. 31110. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. liepos 14 d]. Prieiga per internetą: < http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20111219122057/http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3111&kas=straipsnis&st_id=9473

[2] Antanas Sabaliauskas, Nuo Imsrės iki Orinoko: per fakirų žemę. Italia: Castelnuovo Don Bosco, 1958. P.175

[3] *Kolumbijos lietuviai* (2018). [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. liepos 14 d]. Prieiga per internetą: < https://www.vle.lt/Straipsnis/Kolumbijos-lietuviai-120992

[4] Liutkutė L., Ūsaitė K. (2013). *Nors gimėme ir gyvename Kolumbijoje, širdyje jaučiamės lietuviai:* Trakimų šeimos istorijos pėdsakais. Oikos, 1 (15), p. 61.

https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/32698/1/ISSN2351-6461_2013_N_1_15.PG_57-71.pdf

[5] *Kolumbijos lietuvių žinios*, 1953, Nr. 3-4, p, 8-9.

[6]*Kolumbijos lietuviai* (2018). [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. liepos 14 d]. Prieiga per internetą: < https://www.vle.lt/Straipsnis/Kolumbijos-lietuviai-120992

[7] Egidijus Aleksandravičius, Karklo diegas : lietuvių pasaulio istorija, Vilnius : Versus aureus, [2013]. P. 520.

* Laima ir Algis Didžiuliai aktyvūs lietuvybės puoselėtojai ir mecenatai Kolumbijoje. Laima Grigaliūnas de Didžiulis taip pat buvusi ilgametė Lietuvos garbės konsulė Kolumbijos Respublikoje.

pasauliolietuvis.lt

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS